

Journal of Scientific Papers “Social development & Security”
home page: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/>

Tkach I. (2018) Kontseptsiya doslidzhennya problem zabezpechennya voyenno-ekonomichnoyi bezpeky derzhavy [The concept of studying the problems of ensuring the military and economic security of the state]. *Social development & Security*. 2(4), 3 – 13.

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1229550>

КОНЦЕПЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Іван Ткач

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського,
проспект Повітрофлотський, 28, м. Київ-049, 03049, Україна,
e-mail: tkachivan9@gmail.com
к.е.н., доцент

Article history:

Received: December, 2017

1st Revision: February, 2018

Accepted: April, 2018

JEL classification:

P 00, M 00

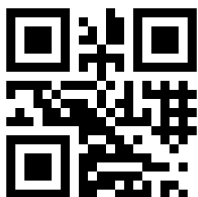
DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1229550>

[10.5281/zenodo.1229550](http://doi.org/10.5281/zenodo.1229550)

Анотація: В статті проведений аналіз економічних систем суспільства. Розроблено концептуальні засади дослідження сучасної економічної системи суспільства. Дана концепція дає змогу із застосуванням системного підходу в науковому пізнанні виділити певні логічні ланцюжки взаємодії складових суспільного устрою у відповідній субординації. Встановлено, що інтегральним результатом економічної діяльності економічної системи суспільства є стан добробуту громадян, в кінцевому вимірі – кожної людини, як головного чинника економічного розвитку. На підставі даної концепції розроблено Концептуальні засади дослідження проблем національної безпеки держави. Запропоновані концептуальні засади розвивають, розкривають і розширюють

потенційні можливості методології економічних систем і є першим прикладом застосування ідей цієї методології для дослідження прикладних, практично-значимих для держави проблем, таких як національна безпека держави. Розвиваючи розглянуті концептуальні засади запропоновано концепцію дослідження воєнно-економічної безпеки держави з позиції економічної детермінанти. Запропоновані вперше підходи до побудови концепцій дослідження проблем сучасної економічної системи суспільства, національної безпеки держави і забезпечення воєнно-економічної безпеки держави з позиції економічної детермінанти, які продовжують пошуки у науковому і практичному економічному середовищі у напрямку уточнення, переосмислення і оптимізації категорії “Економічна система суспільства” і її прикладного застосування для забезпечення національної безпеки держави.

Ключові слова: воєнно-економічна безпека, економічна система суспільства, національні інтереси, продукція військового призначення.

Ткач І. М. Концепція дослідження проблем забезпечення воєнно-економічної безпеки держави [Електронний ресурс] / І. М. Ткач // *Social development & Security*. – 2018. – Вип. 2 (4). – С. 3 – 13. – Режим доступу до журн.: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/32/29>

1. Постановка проблеми

Однією із перших задач, яка постає перед дослідниками є визначення понять в науковій і практичній галузі знань, що вони досліджують і формулювання концепції дослідження.

Концепція дослідження необхідна для запровадження теоретичної основи, як підґрунтя для досягнення мети досліджень, побудови чіткої ієрархії і послідовність досліджень, прогнозування результатів, що очікуються і визначення місця і пріоритетності автора серед широкого кола наукових питань, які характеризують проблеми, що досліджуються.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій

Концепція дослідження проблем воєнно-економічної безпеки (ВЕБ), яка прийнята в дослідженні співзвучна із основними положеннями сучасних теорій [1; 2; 3] економічних систем суспільства (ЕСС), а саме, що людина є головним чинником економічного розвитку, прогресу та відповідної еволюції суспільства [1; 4; 5].

Як відомо, такий підхід був сформований у фундаментальній праці класика теорії ЕСС Б. Гаврилишина [2], який отримав визнання у світовому науковому середовищі у якості новаторського підходу для свого часу (початок 80-х р.), не втратив актуальності на сьогодні і продовжує своє існування і творчий розвиток у працях провідних українських вчених [1].

3. Постановка завдання

Метою статті є розробка концепцій дослідження проблем забезпечення безпеки держави у сучасних умовах.

4. Виклад основного матеріалу

Відповідно з філософськими підходами будь-яке суспільство може бути представлено у вигляді певного суспільного устрою (ладу), з архітектурою з трьох складових, (рис. 1):

1) цінності суспільства – це переконання, що впливають на стосунки між індивідуумами або групами людей і формують відносини у середині суспільства;

2) політичне правління – сукупність політичних інституцій та процедур (заходів) управління суспільством;

3) економічна система суспільства – спосіб організації виробництва і розподілу створеного в суспільстві багатств. Завдяки ЕСС отримує із зовнішнього середовища ресурси, переробляє їх і видає у зовнішнє середовище результати своєї економічної діяльності.

До речі, в прикладних економічних науках напрямки економічну систему визначають також як єдиний комплекс матеріально-технічної бази, трудових ресурсів і засобів суспільного виробництва.

Тобто прихильниками такого підходу економічна система розглядається не просто як середовище своєї економічної діяльності, як деякий економічний механізм, ізольований від соціально-економічних реалій і процесів, а як складне системне утворення у органічному поєднанні із триєдиними складовими суспільного устрою. ЕСС виконує пріоритетні функції і є важливою детермінантою ефективності будь-якого суспільства.

Не вдаючись у філософсько-соціальний сенс поняття вказаних складових суспільного устрою, що виходить за межі нашого дослідження і наукового інтересу, зазначимо, що концепція Б. Гаврилишина визнана, підтримана і розвинута у працях його послідовників – українських вчених [2; 3], застосовується на стиках філософських і економічних наукових дослідженнях.

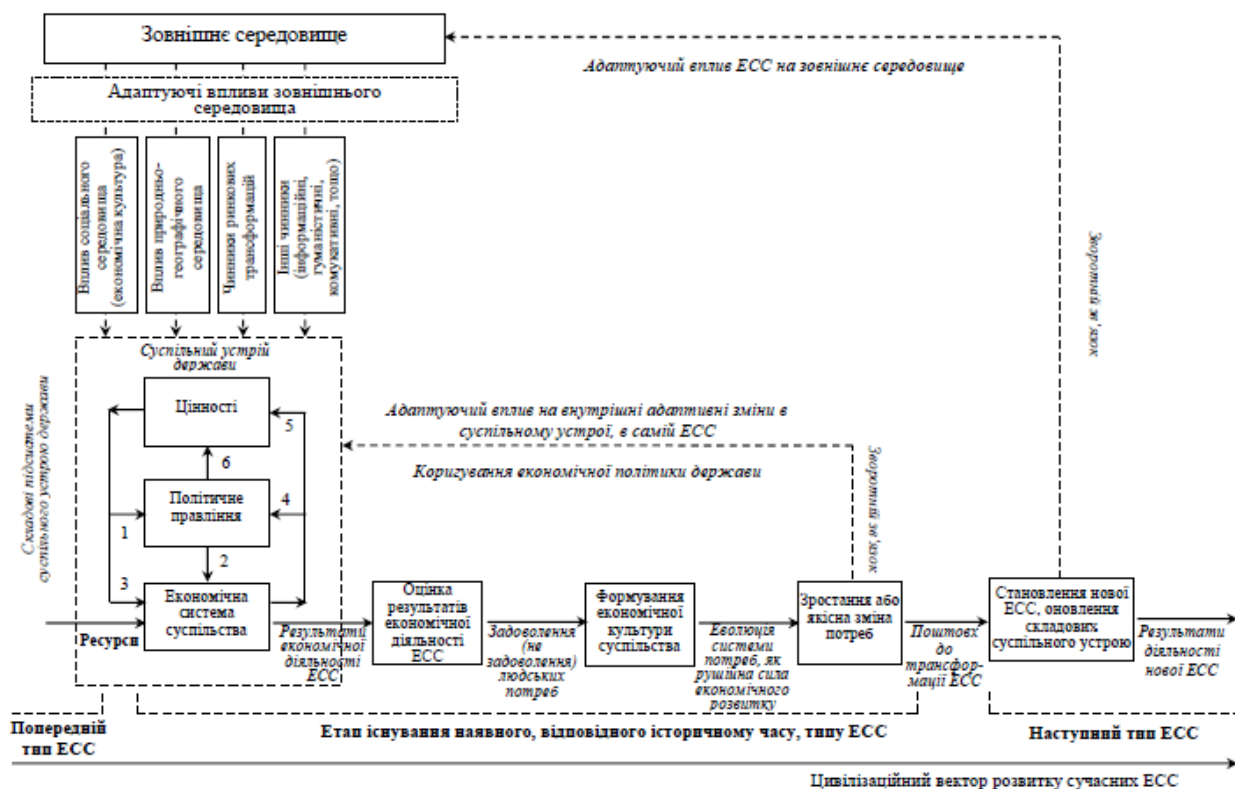

Рис. 1. Концептуальні засади дослідження сучасної економічної системи суспільства (Схема розроблена автором.)

Така концепція дає змогу із застосуванням системного підходу в науковому пізнанні виділити певні логічні ланцюжки взаємодії складових суспільного устрою у відповідній субординації. Система панівних у суспільстві цінностей впливає (1) на формування політичної системи держави і форму політичного правління, а разом вони (2, 3) зумовлюють тип економічної системи, ефективність якої безпосередньо залежить від відповідності і взаємодії між собою трьох складових суспільного устрою. Якщо економічна система відповідає суспільним цінностям і політичному правлінню, то вона перебуває у стані еволюційного розвитку, якщо ні – стан економічної системи рано чи пізно приведе до коригувань (переглядів) у політичному правлінні (4) і разом вони також здійснюють вплив (5, 6) на перегляд розуміння суспільних цінностей. Саме процес коригувань, як свідчить історичний досвід, може здійснюватися різними шляхами – еволюційних (Китай) до революційних (СРСР, Україна, Грузія, тощо).

Ключовою думкою розглянутої теорії ЕСС, завдяки чому у науковому середовищі вона отримала назву “Прагматична теорія”, або “Прагматична теоретична модель” є теза проте, що людина та її життя – це абсолютна цінність і будь-яка ЕСС настільки ефективна, настільки вона відповідає потребам людини. Тобто ефективність ЕСС потрібно розглядати через призму людини, здатності задовольняти її потреби.

Таким чином, інтегральним результатом економічної діяльності ЕСС є стан добробуту громадян, в кінцевому вимірі – кожної людини, як головного чинника економічного розвитку. Суспільство здійснює оцінку результату діяльності економічної системи за критерієм задоволення або незадоволення людських потреб. Завдяки своїй об’єктивно-суб’єктивній основі і універсальній природі безперервно зростати та збагачуватись потреби виступають як головний стимул економічної діяльності. Одночасно потреби діють і як чинник формування певної економічної культури суспільства – сукупності професійних знань, правил, поведінки суб’єктів економічної діяльності.

Об’єктивна природа людських потреб така, що перебуваючи в постійному розвитку, вони

або випереджають рівень суспільного виробництва або, як мінімум – якісно змінюються. Тому еволюція системи людських потреб є постійним джерелом прогресу людської економічної діяльності. Еволюція потреб виконує роль поштовху для трансформації економічної системи суспільства, для переходу до більш досконалого типу економіки. Цей процес в теорії економічних систем розглядається як регулятивна функція економічної культури суспільства.

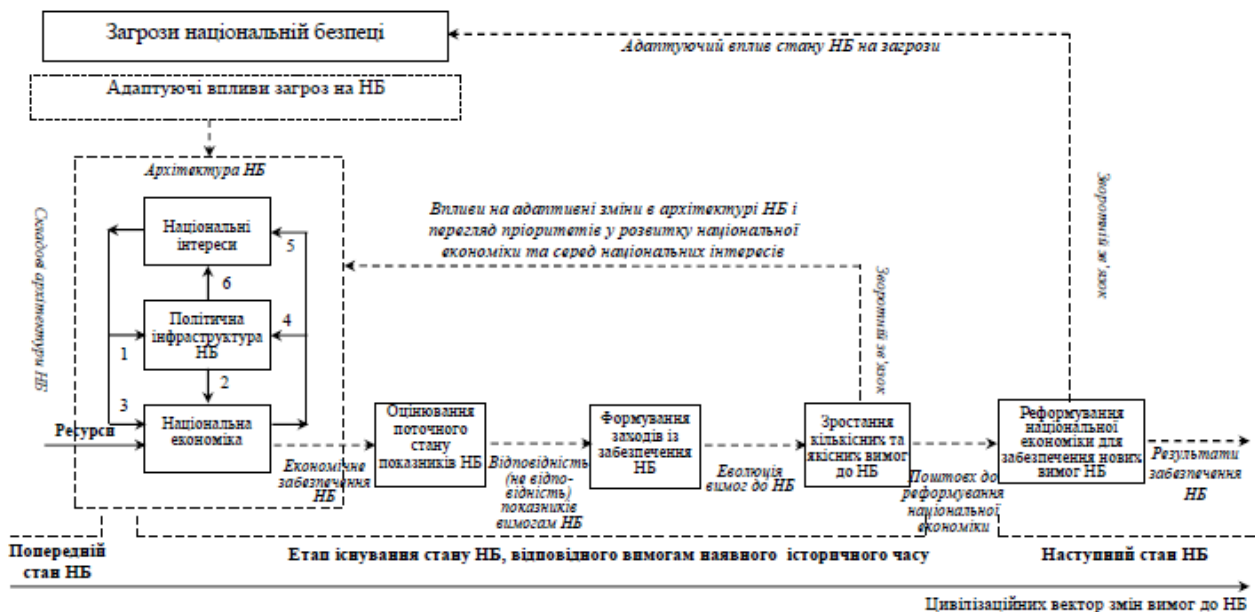
Завдяки відомій об'єктивно інерційній природі економіці взагалі, процес зміни типу ЕСС тривалий, болісний для суспільства і займає роки і десятиріччя. Становлення нової ЕСС у свою чергу, веде до оновлення суспільного ладу і його інституцій, як об'єктивний закономірний діалектичний процес.

В широкому, філософському, розумінні кожний тип ЕСС може трактуватися як перехідна економіка між попереднім і наступним типами ЕСС.

Розглянутий процес функціонування ЕСС, в сучасній економічній теорії носить назву цивілізаційний вектор розвитку сучасних ЕСС. Він зумовлює значні трансформаційні зміни у всіх складових архітектурного устрою суспільства від панівної системи цінностей, політичної організації суспільства до власне економічного механізму самої економічної системи.

Ідея прагматичної теорії економічних систем на погляд автора мають широкий потенціал до застосування їх у всіх сферах діяльності суспільства й держави де економіка виступає як матеріальний фундамент і визначальний чинник суспільного і державного розвитку.

Використаємо теорію економічних систем для побудови концепції дослідження проблем національної безпеки [2; 3] (рис. 2.2). Запропоновані концептуальні засади являються вихідною позицією для подальшої розробки основної концепції дослідження пов'язаної із дослідженням ефективності ВЕБ.

Загальне зауваження:

1) В логічних ланцюжках умовно представлені певні групи заходів, функціональні дії і події, які відтворюють загальну послідовність у міркуванні автора.

2) З позиції системного підходу всі елементи зображені на рисунку відображають складну організаційну систему заходів. В свою чергу, кожний з цих елементів може також бути представлений як складна організаційна система із відповідним розчленуванням на складові елементи у згідно із інтересами дослідження.

Рис. 2. Концептуальні засади дослідження проблем національної безпеки держави. (Розроблено автором)

Додержуючись загальних ідей розглянутої методології дослідження ЕСС, архітектура національної безпеки може бути представлена у вигляді трьох складових (підсистем):

- національні інтереси;
- політична інфраструктура;
- національна економіка.

Підставою для таких міркувань може бути звернення до Закону України “Про основи національної безпеки України” де визначено, що життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу ... є національними інтересами, визначальними потребами суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток. Зазначена аналогія відповідає філософії дослідження ЕСС згідно з якою суспільні цінності узагальнюються у національних інтересах держави і еволюціонують у системі потреб суспільства, які в свою чергу обумовлюють парадигму існування суспільства.

Зміст поняття національна безпека і його етимологія досить повно розглянуті у [3]. Зараз обмежимося стислим визначенням прийнятим у науковому середовищі, а саме: *національна безпека – це система захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави від загроз та протидій даним загрозам наявними ресурсами*. Як загрози для національної безпеки в Законі визначені наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України.

Другу складову архітектури національної безпеки, на думку автора можна умовно визначити як політична інфраструктура забезпечення національної безпеки. Під нею будемо розуміти правову основу національної безпеки, об’єкти національної безпеки і суб’єкти забезпечення національної безпеки, їх повноваження і функції, які визначені Законом України “Про основи національної безпеки України” [6]. Третьою складовою архітектури національної безпеки об’єктивно має бути національна економіка, яка створює матеріальну основу, матеріальний фундамент, економічну могутність держави. Економічна могутність є основою всіх видів могутності і безпеки держави, які не можуть існувати без економічного забезпечення.

Всі складові архітектури національної безпеки знаходяться у взаємодії у відповідній субординації. Їх повноваження визначені у Конституції України, Законах України і відповідних нормативно-правових актах.

У відповідності із національними інтересами (1), визначеними у Законі України “Про основи національної безпеки України” і розробляються та затверджуються Президентом України “Стратегія національної безпеки України” і Воєнна доктрина України [8], постанови, концепції, програми, настанови і інші документи, що регламентують вимоги до національної безпеки і практичну реалізацію заходів забезпечення національної безпеки.

Керівні політичні суб’єкти – Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, РНБО України, Міністерства і визначені законами України державні інституції спрямовують (2) заходи забезпечення національної безпеки в першу чергу в сферу національної економіки, як фундамент національної безпеки, з урахуванням пріоритетів національних інтересів (3), які також визначаються політичним керівництвом держави (6).

Національна економіка через здатність чи не здатність до економічного забезпечення національної безпеки здійснює вплив (як зворотній зв’язок) на політичну інфраструктуру (4) і на пріоритетність національних інтересів (5), що примушує політичне керівництво і центральні органи влади до прийняття заходів управління станом національної економіки і перегляду пріоритетів серед переліку національних інтересів у відповідності до можливостей економіки і наявності загроз для національної безпеки.

Подальший логічний ланцюжок із економічного забезпечення національної безпеки може включати такі заходи. На підставі встановлених на державному рівні вимог до показників національної безпеки і до їх порогових значень, повинно здійснюватися

оцінювання поточного стану цих показників, відповідність їх досягнутих значень встановленим вимогам. Результати оцінювання відповідності або невідповідності показників національної безпеки встановленим вимогам мають бути підставою для формування заходів з підтримання досягнутого рівня національної безпеки або для його підвищення. З часом об'єктивним явищем може бути еволюція вимог до національної безпеки завдяки появи нових загроз або посилення існуючих. Це в свою чергу, веде до зростання кількісних та якісних вимог до національної безпеки і може служити поштовхом для реформування національної економіки з метою принципового перегляду пріоритетів розвитку галузей економіки, які безпосередньо пов'язані із забезпечення національної безпеки.

Слід зазначити, що система забезпечення національної безпеки як складна організаційна система є адаптивно-адаптуючою. Тобто вона здатна не тільки адаптуватися до загроз оточуючого середовища, але і адаптувати його відповідно до своїх потреб і інтересів. Так, здатність економіки до економічного забезпечення потреб національної безпеки може знизити намагання потенційного джерела загроз до їх нарощування, або звести їх нанівець. З іншого боку, зростання або зберігання (заморожування) загроз для національної безпеки здійснює адаптуючий тиск на систему національної безпеки, яка вимушена буде реагувати у вигляді адаптивних змін всередині самої архітектури національної безпеки, як було розглянуто вище.

Розглянутий, на рис. 2, логічний ланцюжок взаємодії складових архітектури національної безпеки по суті відображає запропонований автором підхід до розгляду і аналізу проблем забезпечення національної безпеки, як однієї із головних завдань суспільного устрою. Підхід створює концептуальні засади дослідження національної безпеки держави, які співзвучні із ідеями прагматичної теорії економічних систем, але не копіюють їх.

Обрана в роботі і наведена на рис. 1 і рис. 2 форма викладення підходу дає змогу наочно показати де, в якому конкретно місці логічного ланцюжка заходів і подій фокусується науковий інтерес дослідника, виокремити об'єкт і предмет дослідження серед іншого ширшого кола питань.

Автор вважає, що запропоновані концептуальні засади розвивають, розкривають і розширюють потенційні можливості методології економічних систем і є першим прикладом застосування ідей цієї методології для дослідження прикладних, практично-значимих для держави проблем, таких як національна безпека та її складових та будуть використані для побудови концепції дослідження ВЕБ.

Розвиваючи розглянуті концептуальні засади сформулюємо концепцію дослідження ВЕБ, яка покладена в основу даної статті. Викладення концепції супроводжується схемою (рис. 3.) логічного ланцюжка станів, заходів, дій і подій, яка відтворює погляди автора на основні чинники ВЕБ. Схема дає змогу виділити окремі питання із загальної низки заходів забезпечення ВЕБ, які є предметом наукового інтересу автора і предметом більш глибокого дослідження в роботі.

Архітектура ВЕБ може бути представлена у вигляді трьох складових:

механізм оцінювання ВЕБ, показників і індикаторів ВЕБ;

політико-адміністративна державна інфраструктура забезпечення ВЕБ – Президент України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки та оборони України, Міністерство економічного розвитку та торгівлі України, Міністерство оборони України, Генеральний Штаб Збройних Сил України та інші державні інституції, які згідно з нормативно-правовою базою держави встановлюють вимоги до ВЕБ, визначають і формують заходи із її забезпечення;

специфічна частина національної економіки – “воєнна економіка” і її фундамент – ОПК, які призначені для забезпечення сектору безпеки і оборони озброєнням та військовою технікою (ОВТ), матеріально-технічними запасами.

Всі складові архітектури ВЕБ знаходяться у взаємодії та у відповідній субординації. Їх повноваження визначені у Конституції України, Законах України та інших нормативно-правових актах.

Як відомо, ВЕБ це відносно нова категорія, яка введена у науковий обіг дослідниками національної безпеки в останні роки і не є нормативною категорією. Тому подальше викладення матеріалу має характер наукового бачення автора як на прийнятій до подальшого дослідження процес котрий потребує узгодження існуючих доктринальних поглядів на сектор безпеки і оборони із реальними можливостями воєнної економіки і можливостями ОПК.

Політико-адміністративна державна інфраструктура забезпечення ВЕБ розробляє вимоги (6) до ВЕБ, механізм критеріального оцінювання стану ВЕБ за допомогою системи показників і індикаторів. У відповідності із станом ВЕБ і вимогами до неї (1) державні органи формують (2) державне оборонне замовлення (ДОЗ) для підприємств ОПК. Воєнна економіка на підставі ДОЗ і із урахуванням (3) вимог до ВЕБ з точки зору забезпечення якісних і кількісних показників продукції військового призначення (ПВП) розробляє зразки ОВТ і майна. В умовах ринкової економіки з боку держави за допомогою ДОЗ повинен бути забезпечений необхідний баланс між потребами зовнішнього і внутрішнього ринку в продукції ОПК.

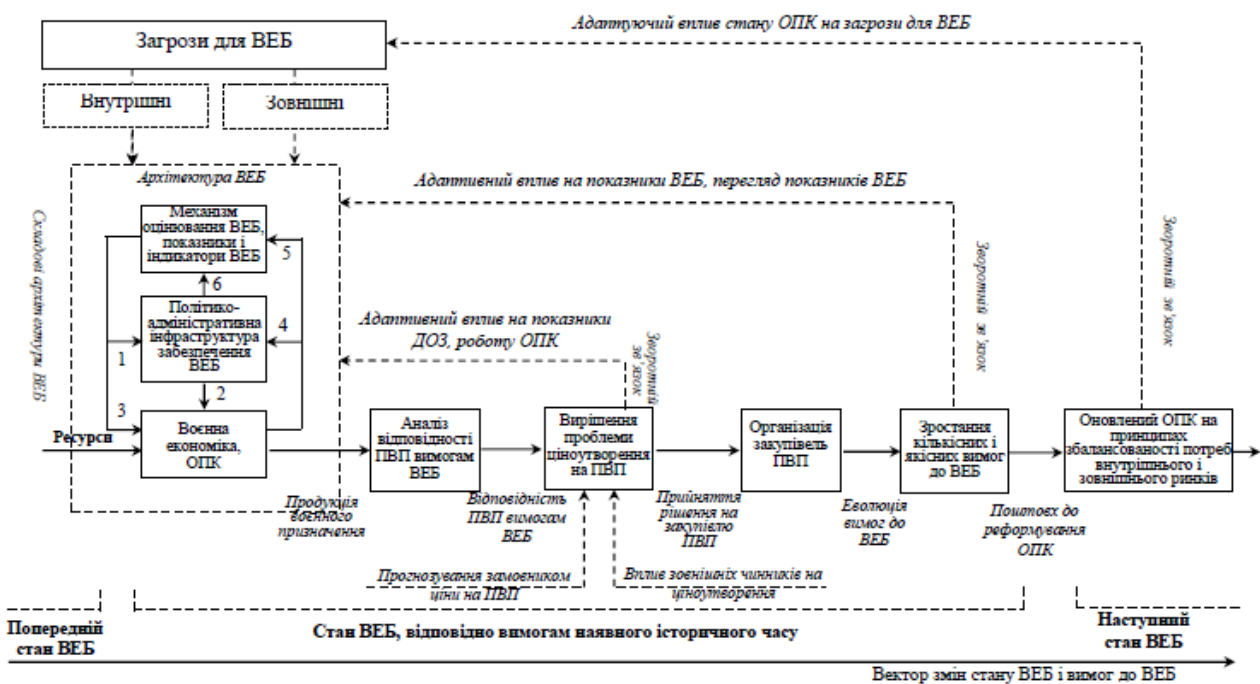

Рис. 3. Концепція дослідження проблем ВЕБ держави з позиції економічної детермінанти. (Розроблено автором)

Воєнна економіка через здатність (чи не здатність) до забезпечення потреб ВЕБ продукцією ОПК здійснює зворотній вплив на політико-адміністративну інфраструктуру (4) і на механізм встановлення порогових значень показників ВЕБ (5), що примушує політичне і відомче керівництво держави до прийняття заходів корегування (перегляду) ДОЗ і показників (і їх порогових значень) ВЕБ у відповідності до технічних, технологічних і ресурсних можливостей підприємств ОПК.

Подальший логічний ланцюжок із економічного забезпечення ВЕБ, у відповідності із напрямом досліджень даної статті, має містити так заходи та дії [7].

Серійна ПВП у відповідності із ДОЗ встановленим порядком надходить за призначенням до об'єктів постачання. Нова ПВП, розроблена підприємствами ОПК згідно ДОЗ або за власною ініціативою для пропозицій до закупівель, має бути проаналізована у існуючий спосіб

(дослідні зразки, випробовування тощо) на предмет відповідності характеристик ПВП визначеним у ДОЗ параметрам, що обумовлені вимогами ВЕБ. У випадку відповідності характеристик ПВП вимогам ДОЗ і ВЕБ має розглядатися питання закупівлі ПВП і, як першочергове на цьому шляху – узгодження прийнятної для замовника і виробника (розробника) ціни на ПВП, тобто вирішення проблеми ціноутворення на ПВП.

Як показано в роботах [3; 9], ціна може мати вирішальне значення для прийняття рішення щодо закупівлі продукції, а проблема об'єктивного ціноутворення на ПВП є однією з найактуальніших у відношеннях Замовник (СБ і О) – Виробник (підприємства ОПК, воєнна економіка) як в Україні, так і в світовій практиці закупівель ПВП.

Узгодження прийнятної ціни це складний процес, на який здійснюють вплив і навіть тиск зовнішні чинники, які вимагають від Замовника здатність до обґрунтованого прогнозування ціни. Процес ціноутворення і ціноузгодження, як зворотній зв'язок здійснює адаптивний вплив на складові архітектури ВЕБ, змушуючи, при необхідності, політико-адміністративну інфраструктуру до коригування (перегляду) або показників ДОЗ, або заходів із вдосконалення роботи ОПК, або показників ВЕБ.

У випадку узгодження ціни і прийняття рішення про закупівлю ПВП здійснюються встановленим чином процедура закупівель і постачання продукції споживачу.

З часом внаслідок об'єктивних зовнішніх і внутрішніх чинників відбувається еволюція вимог до ВЕБ. Це веде, як свідчить історичний досвід, до зростання кількісних і якісних вимог до ВЕБ здійснює адаптивний вплив на перегляд показників ВЕБ і може служити поштовхом до реформування воєнної економіки, зокрема ОПК. Метою реформування може бути принциповий перегляд пріоритетів розвитку підприємств ОПК (наприклад, реструктуризація, реорганізація і корпоратизація підприємств, імпорто-заміщення технологій, інвестиційно-інноваційний чинник розвитку, збалансованість потреб внутрішнього і зовнішнього ринків тощо). І, як будь-яка складна організаційна система, система забезпечення ВЕБ здатна не тільки адаптуватися до внутрішніх і зовнішніх загроз, (як показано вище), але і адаптувати джерела загроз відповідно до здатності системи ВЕБ їм протидіяти.

5. Висновки

Запропоновані вперше підходи до побудови концепцій дослідження проблем сучасної економічної системи суспільства, національної безпеки держави і забезпечення ВЕБ держави з позиції економічної детермінанти, які продовжують пошуки у науковому і практичному економічному середовищі у напрямку уточнення, переосмислення і оптимізації категорії “Економічна система суспільства” і її прикладного застосування для забезпечення національної безпеки держави. На наш погляд це має певне методологічне значення для сучасної економічної теорії і нового усвідомлення значимості економічних підходів до дослідження складних організаційних систем, особливо для такої нової системи як системи забезпечення ВЕБ держави.

Author details (in Russian)

КОНЦЕПЦИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОБЛЕМ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ВОЕННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Иван Ткач

*Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского,
пр-т Воздухофлотский, 28, г. Киев-049, 03049, Украина,
e-mail: tkachivan9@gmail.com
к.е.н., доцент*

Аннотация: В статье проведен анализ экономических систем общества. Разработаны концептуальные основы исследования современной экономической системы общества. Данная концепция позволяет с применением системного подхода в научном познании выделить определенные логические цепочки взаимодействия составляющих общественного устройства в соответствующей субординации. Установлено, что интегральным результатом экономической деятельности экономической системы общества является состояние благосостояния граждан, в конечном измерении - каждого человека, как главного фактора экономического развития. На основании данной концепции разработаны Концептуальные основы исследования проблем национальной безопасности государства. Предложенные концептуальные основы развивают, раскрывают и расширяют потенциальные возможности методологии экономических систем и является первым примером применения идей этой методологии для исследования прикладных, практически значимых для государства проблем, таких как национальная безопасность государства. Развивая рассмотрены концептуальные основы предложена концепция исследования военно-экономической безопасности государства с позиции экономической детерминанты. Предложенные впервые подходы к построению концепций исследования проблем современной экономической системы общества, национальной безопасности государства и обеспечения военно-экономической безопасности государства с позиции экономической детерминанты, которые продолжают поиски в научном и практическом экономической среде в направлении уточнения, переосмысления и оптимизации категории "Экономическая система общества" и ее прикладного применение для обеспечения национальной безопасности государства.

Ключевые слова: военно-экономическая безопасность, экономическая система общества, национальные интересы, продукция военного назначения.

Author details (in English)

THE CONCEPT OF STUDYING THE PROBLEMS OF ENSURING THE MILITARY AND ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

Ivan Tkach

National University Defense of Ukraine,
28, Vozduhoflotsky av., Kyiv-049, 03049, Ukraine,
e-mail: tkachivan9@gmail.com
Ph.D. of Economics Sciences, Associate Professor

Abstract: The article analyzes the economic systems of society. Conceptual principles of research of modern economic system of society are developed. The concept makes it possible, using a systematic approach in scientific knowledge, to identify certain logical chains of the interaction of the components of a social order in the corresponding subordination. It is established that the integral result of economic activity of the economic system of society is the state of well-being of citizens and each person in the final dimension as the main factor of economic development. Based on this concept, the Conceptual Principles for the Study of National Security Problems of the State were developed. The proposed conceptual framework develops and expands and expands the potentialities of the methodology of economic systems, and is the first example of the application of the ideas of this methodology to study applied, practical and significant problems for the state, such as the national security of the state. Developing the conceptual framework considered the concept of study of military-economic security of the state from the standpoint of economic determinants is proposed. The first approaches to the construction of the concepts of studying the problems of the

modern economic system of society, the national security of the state and the provision of military-economic security of the state from the standpoint of economic determinants, which continue to search in the scientific and practical economic environment in the direction of refinement, rethinking and optimizing the category "Economic system of society" and its application for the national security of the state.

Keywords: *military-economic security, economic system of society, national interests, military products.*

Використана література

1. Довбенко М. В. Сучасна економічна теорія (Економічна нобелелогія): Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2005. – 336 с.
2. Кульчицький Б. В. Сучасні економічні системи. Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2004. – 279 с.
3. Ткач І.М. Концептуальні засади воєнно-економічної безпеки держави [Текст] : монографія / І. М. Ткач. – К. : НУОУ ім. І. Черняхівського, 2018.
4. Мочерний С.В. Економічна теорія: Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 656 с.
5. Проскурін П. В. Історія економіки та економічних учень. Економічна історія індустріальної цивілізації: Навч. посіб. – Вип. 2-ге, доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2008. – 400 с.
6. Закон України “Про основи національної безпеки України” від 19.06.03 № 964-1V // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 39. – Ст. 351. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
7. Ткач І.М., Маланчук М.Ф. Аналіз факторів, які впливають на ціноутворення продукції військового призначення [Електронний ресурс] / І.М. Ткач, М. Ф. Маланчук // Social development & Security. – 2018. – Вип. 1(1). – С. 45–56. – Режим доступу до журн.: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/27/25>
8. Указ Президента України від 24 вересня 2015 року № 555/2015 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року “Про нову редакцію Воєнної доктрини України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/648/2004/ ed20120608>.
9. Ткач І.М., Маланчук М.Ф. Еволюція теорії ціноутворення та їх вплив на формування ціни на продукцію військового призначення [Електронний ресурс] / І.М. Ткач, М. Ф. Маланчук // Social development & Security. – 2017. – Вип. 2(2). – С. 76–84. – Режим доступу до журн. : <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/21/19>

References

1. Dovbenko M. V. (2005) Suchasna ekonomichna teoriya [Contemporary Economic Theory]. Kiev.: Academy Publishing Center. [in Ukraine].
2. Kul'chyts'kyu B. V.(2004) Suchasni ekonomichni systemy. [Modern economic systems]. Lviv: Afisha. [in Ukraine].
3. Tkach I.M. (2018) Kontseptual'ni zasady voyenno-ekonomichnoyi bezpeky derzhavy [Conceptual basis of military-economic security of the state] Kiev. : NUDU. [in Ukraine].
4. Mochernyy S.V.(2001) Ekonomichna teoriya. [Economic theory]. Kiev.: Academy Publishing Center. [in Ukraine].
5. Proskurin P. V. (2008) Istoriya ekonomiky ta ekonomichnykh uchen'. Ekonomichna istoriya industrial'noyi tsyvilizatsiyi. [History of Economics and Economic Studies. Economic history of industrial civilization]. Kiev. [in Ukraine].

6. Zakon Ukrayiny Pro osnovy natsional'noyi bezpeky Ukrayiny vid 19.06.03 № 964-1V [On the Fundamentals of National Security of Ukraine], [Elektronnyy resurs]. – Retrieved from : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/964-15> [in Ukraine].

7. Tkach I. & Malanchuk M. (2018) Analiz faktoriv, yaki vplyvayut' na tsinoutvorennya produktsiyi viys'kovoho pryznachennya [Analysis of factors to influencing a pricing military products]. *Social development & Security*. 1(1), 45 – 56. – Retrieved from : <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/27/25> [in Ukraine].

8. Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 24 veresnya 2015 roku № 555/2015 Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrayiny vid 2 veresnya 2015 roku “Pro novu redaktsiyu Voyennoyi doktryny Ukrayiny” [On the new edition of the Military Doctrine of Ukraine]. – Retrieved from : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/648/2004/ed20120608> [in Ukraine].

9. Tkach I. & Malanchuk M. (2017) Evolyutsiya teoriiy tsinoutvorennya ta yikh vplyv na formuvannya tsiny na produktsiyu viys'kovoho pryznachennya [The evolution of the theory of pricing and its impact on the formation of the price of military products]. *Social development & Security*. 2(2), 76 – 84. Retrieved from : <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/21/19> [in Ukraine].

© 2017-2018 Social development & Security. All rights reserved.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following terms:

Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.

You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

No additional restrictions.

You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Social development & Security is published by Public organization “Ukrainian Scientific Community” (USC), Ukraine, Europe.

Publishing with USC ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication.
- High visibility and discoverability via the USC website.
- Rapid publication.
- Guaranteed legacy preservation of your article.
- Discounts and waivers for authors in developing regions.

Submit your manuscript to a Journal of Scientific Papers “Social development & Security” at <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/> or e-mail: sjdsusc@gmail.com

